

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การล่าสัตว์ป่าคุ้มครองตามความหมายของบทนิยามคำว่า “ล่า” ในมาตรา ๔
แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีหนังสือที่ ทส ๐๙๐๓.๒/๒๐๘๖๓ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่า และพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้จัดทำโครงการศูนย์ศึกษา และอนุรักษ์นกยูงในถิ่นกำเนิดใกล้กับพื้นที่เตรียมประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน โดยในพื้นที่ของมูลนิธิฯ ได้มีการจัดทำแหล่งน้ำ ปลุกพืชอาหารสัตว์ ลานรำแพน สำหรับนกยูง และซุ่มบังไพร ซึ่งจะมีกิจกรรมให้อาหารนกยูงโดยโปรยเมล็ดข้าวโพดและข้าวเปลือก ไว้ที่ลานรำแพนเพื่อให้นกยูงที่อาศัยอยู่ในป่าตามธรรมชาติออกมากิน และจัดให้มีการชมนกยูง จากซุ่มบังไพร ซึ่งสถานีวิจัยสัตว์ป่าดอยเชียงดาว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ทำการสำรวจแหล่งข้อมูลพบว่า แหล่งอาหารและแหล่งน้ำตามธรรมชาติในพื้นที่ลดน้อยลง ทำให้นกยูงบางส่วนออกมาหากินนอกพื้นที่ และเมื่อมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้ดำเนินกิจกรรมให้อาหารนกยูงจึงเป็นอีกปัจจัยที่เป็นการล่อนกยูง ออกนอกพื้นที่ และขยายพื้นที่หากินออกไปใกล้พื้นที่เกษตรกรรมมากขึ้น และทำให้นกยูง เสี่ยงพฤติกรรมการหากินตามธรรมชาติ เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้พิจารณาลักษณะกิจกรรมการให้อาหารนกยูงของมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ แล้ว มีความเห็นเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า การที่มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาและอนุรักษ์นกยูงไทยในถิ่นกำเนิดใกล้กับพื้นที่ ที่จะประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบ้านโฮ่ง โดยมีการจัดทำลานรำแพนให้นกยูงจากพื้นที่ป่าเข้าไปกิน ถือว่าเป็นการล่อนกยูงเข้าไปในพื้นที่ของมูลนิธิฯ เข้าข่ายการล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง ซึ่งเป็นความผิด ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ แม้นกยูงจะไม่ได้รับ อันตรายจากการกระทำดังกล่าวก็ตาม แต่เป็นผลให้นกยูงเสียพฤติกรรมการหากินตามธรรมชาติ และเมื่อนกยูงคุ้นชินกับอาหารซึ่งเป็นพืชการเกษตร อาจข้ามไปหากินในพื้นที่การเกษตรแปลงอื่น ๆ เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกร และเป็นการส่งเสริมให้นกยูงออกมาจากป่ามากขึ้น อีกด้วย

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ ให้คำนิยามของคำว่า “ล่า” หมายความว่า เก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ป่าที่ไม่มีเจ้าของและอยู่เป็นอิสระ และหมายความรวมถึง การไล่ การเรียก หรือการล่อ เพื่อกระทำการดังกล่าวด้วย ซึ่งจากข้อเท็จจริงฟังได้ว่า มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้มีการโปรยเมล็ดข้าวโพดและข้าวเปลือกไว้ที่ลานร่ำแพนเพื่อให้นกยูงที่อาศัยอยู่ในป่าธรรมชาติออกมากิน การให้อาหารนกดังกล่าวมิได้มีเจตนาเพื่อที่จะเก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตรายประการใด ๆ แก่นกยูง โดยนกยูงยังคงอยู่อย่างอิสระ ดังนั้น การให้อาหารนกยูงของมูลนิธิฯ จึงไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “ล่า” ตามคำนิยามดังกล่าว จึงเป็นการกระทำที่ไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานล่าสัตว์ป่าแต่อย่างใด

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันไม่อาจพิจารณาเป็นข้อยุติได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ยังมีความเห็นไม่ตรงกัน ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อยุติและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องชัดเจน จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าพฤติกรรมการให้อาหารนกยูงของมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ดังกล่าว เข้าข่ายเป็นการล่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า โดยที่มาตรา ๑๖^๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดล่า หรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่เป็นการกระทำโดยทางราชการที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๒๖^๒ โดยกรณีใดจะเข้าลักษณะเป็นการล่าหรือพยายามล่า นั้น ต้องพิจารณาความหมายของบทนิยามคำว่า “ล่า” ตามมาตรา ๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ

^๑มาตรา ๑๖ ห้ามมิให้ผู้ใดล่า หรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่เป็นการกระทำโดยทางราชการที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๒๖

^๒มาตรา ๒๖ บทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๓ มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษาและวิจัยทางวิชาการ การคุ้มครองสัตว์ป่า การเพาะพันธุ์ หรือเพื่อกิจการสวนสัตว์สาธารณะ ซึ่งกระทำโดยทางราชการ และโดยได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีและต้องปฏิบัติตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ในกรณีที่การกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำเพื่อกิจการเพาะพันธุ์ของผู้รับใบอนุญาตเพาะพันธุ์ตามมาตรา ๑๘ หรือเพื่อกิจการสวนสัตว์สาธารณะของผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะตามมาตรา ๒๙ การเรียกเก็บและการชำระค่าใช้จ่าย ค่าบริการ หรือค่าตอบแทน และราคาสัตว์ป่าให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

^๓มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

๑ล๑

๑ล๑

“ล่า” หมายความว่า เก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ป่าที่ไม่มีเจ้าของและอยู่เป็นอิสระ และหมายความรวมถึง การไล่ การด้อน การเรียก หรือการล่อเพื่อการกระทำการดังกล่าวด้วย

๑ล๑

๑ล๑

ที่บัญญัติให้หมายความว่า เก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ป่าที่ไม่มีเจ้าของ และอยู่เป็นอิสระ และหมายความรวมถึงการไล่ การต้อน การเรียก หรือการล่อเพื่อการกระทำความดังกล่าวด้วย เมื่อข้อเท็จจริงตามประเด็นปัญหาที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ขอหารือปรากฏว่า การจัดทำโครงการศูนย์ศึกษาและอนุรักษ์นกยูงไทยในถิ่นกำเนิดของมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืช แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ซึ่งมีการจัดพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมให้อาหารนกยูง แม้จะมีลักษณะเป็นการล่อให้นกยูงซึ่งเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามบัญชีสัตว์ป่าคุ้มครองท้ายกฎกระทรวง กำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๔๖^๔ ที่อาศัยอยู่ในป่าตามธรรมชาติเข้าไปหากิน ในพื้นที่ของมูลนิธิฯ แต่การกระทำความดังกล่าวก็ได้มีเจตนาที่จะเก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตราย ด้วยประการอื่นใดแก่นกยูง และนกยูงยังคงอยู่อย่างอิสระตามธรรมชาติ กรณีจึงไม่อยู่ในความหมาย ของบทนิยามคำว่า “ล่า” ตามมาตรา ๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมให้อาหารนกยูงของมูลนิธิฯ จึงไม่มีความผิดฐานล่าหรือพยายามล่านกยูง ตามมาตรา ๔ ประกอบกับมาตรา ๑๖^๖ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ แต่อย่างใด

อนึ่ง หากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เห็นว่า การดำเนินการ โครงการศูนย์ศึกษาและอนุรักษ์นกยูงไทยในถิ่นกำเนิดของมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืช แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เป็นการล่อให้นกยูงออกมาหากินนอกพื้นที่ป่าจะทำให้ นกยูงสูญเสียพฤติกรรมการหากินตามธรรมชาติ และเมื่อนกยูงคุ้นชินกับอาหารซึ่งเป็นพืชการเกษตร อาจเข้าไปหากินในพื้นที่การเกษตรแปลงอื่น ๆ ซึ่งเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกร ก็ควรนำปัญหาดังกล่าวหารือกับมูลนิธิฯ เพื่อร่วมกันพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาให้เหมาะสมต่อไป

(นายดิศพัทธ์ โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๖๐

๔

บัญชีสัตว์ป่าคุ้มครอง

ลำดับที่	สัตว์ป่าคุ้มครอง
๗๑๙	<u>สัตว์ป่าจำพวกนก</u> นกยูง (<i>Pavo muticus</i>)

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น